

JOAN GUINJOAN*

Joan Guinjoan i Gispert, el compositor nascut a Riudoms, és una de les figures clau de la música contemporània catalana. Si Guinjoan és tan original –en el sentit que donava Gaudí a aquesta paraula, remarcant que ve d'«origen»– és perquè no ha perdut mai el contacte amb les seves arrels del Baix Camp. Unes arrels que són, per dedicació familiar, plenament pageses.

Quan Guinjoan es va trobar, als catorze anys, amb les tecles d'un acordió entre els dits i va començar a aprendre solfeig, va començar a retrobar-se amb un univers sonor que l'ha dut molt lluny d'uns orígens que ell no ha abandonat mai. Ell mateix ho ha dit: «hi ha una cosa curiosa que, quan et vas fent gran, et torna a venir. Quan jo era allà, a Riudoms, enmig d'aquell bat del sol, aquella llum tan tremenda d'allà, barrejat de suor i de pols, sovint sentia els insectes de l'estiu –les cigales amb el seu rac-rac de mai no acabar– (...). Precisament aquesta imatge està relacionada amb una simfonia que estic escrivint, que té a veure amb Tarragona. (...) La veritat és que em fa un efecte màgic».

El mateix Guinjoan, al seu llibre *Ab Origine* (1981), insisteix en aquesta connexió tel·lúrica entre el territori que ens pasta i l'art que ens sublima: «He treballat la terra intensament i l'he viscuda sense eufemismes. Fou un meravellós contacte amb la naturalesa que ara intento retrobar a través de la música.» Com passa amb tot els grans creadors, i Guinjoan n'és un, només des del que és particular es pot accedir al que és universal. ¿O no es dona això també en Antoni Gaudí o Joan Miró, dos altres dels grans creadors pastats al Camp de Tarragona?

* Dissertació pronunciada al saló d'actes de la Reial Acadèmia de Bones Lletres el dijous dia 11 de novembre de 1999, amb motiu de la presentació del llibre *Joan Guinjoan*, del que són autors Xavier Garcia i Agustí Charles, dins la col·lecció «Compositors catalans» (editat pel Departament de Cultura i Enciclopèdia Catalana, 1999) (208 pàgs., amb nombroses il·lustracions i 23,5 x 16,5 cm). A més de l'Honorable Conseller de Cultura intervingueren en l'acte el Dr. Eduard Ripoll, President de la Reial Acadèmia de Bones Lletres, el Sr. Pugés, vice-president de la Fundació Enciclopèdia Catalana, els autors de l'obra i l'Acadèmic i Mestre Senyor Joan Guinjoan. Clogué l'acte el violoncel·lista Lluís Claret, que interpretà l'obra *Elegia* (1996) del mateix Joan Guinjoan.

Joan Guinjoan, que té una primera gran etapa com a pianista, ha estat un dels molts creadors catalans que, en un període decisiu de la seva activitat, va fixar la seva residència a París. Des de París, Guinjoan, que havia tingut una formació pianística de caire tradicional, va poder entrar molt més en contacte amb les sonoritats contemporànies i fins i tot amb el jazz. De retorn a la seva primera ciutat d'adopció, que és Barcelona, això es reflectirà prou bé en la seva nova faceta de compositor, de la mà del seu mestre, Cristòfor Taltabull.

El seu retorn definitiu a Barcelona, a partir de l'any 1964, comportarà un bon nombre d'activitats, totes perfectament complementàries amb la seva trajectòria de compositor i de director d'orquestra: la fundació i direcció del prestigiós grup *Diabolus in Musica*, la crítica de concerts, l'assessorament musical... Guinjoan, que ha escrit molta música, també ha ensenyat molt a escoltar-la, perquè ha estat sempre un gran pedagog. En la seva concepció de l'art, la formació del públic és una premissa bàsica, i encara més en un camp tan concret i tan difícil com de vegades sembla el seu, el de la música més específicament del segle xx.

La creativitat i l'activisme en favor de la música contemporània han estat, en Guinjoan, dues dedicacions a les quals ha consagrat la vida. La Generalitat ja li va voler reconèixer amb la Creu de Sant Jordi que es tractava d'un músic de «reconeguda singularitat», com a autor d'una obra que ha donat a conèixer «en festivals internacionals, gravacions i sales de concert, amb els directors i els intèrprets més prestigiosos».

Aquest llibre sobre la vida i l'obra de Guinjoan, elaborat a quatre mans per persones de tanta vàlua com el periodista i escriptor Xavier Garcia i el compositor i catedràtic Agustí Charles, és una obra tan útil com oportuna. Constitueix el novè volum d'una col·lecció, «Compositors Catalans», que és fruit de la col·laboració del nostre Departament de Cultura amb Edicions Proa.

És evident que Joan Guinjoan, pels seus grans mèrits, no podia deixar de figurar-hi. Com a Conseller de Cultura de la Generalitat, em plau felicitar Xavier Garcia i Agustí Charles per la bona feina que han fet. Vull agrair també els acadèmics de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, la seva acollida a aquest acte. I a Lluís Claret la seva col·laboració tan desinteressada en aquesta presentació. L'enhorabona, molt en especial a l'admirat mestre Joan Guinjoan, que ens ha encomanat a tots la seva passió per la música. Que per molts anys. I moltes gràcies.

JOAN MARIA PUJALS